

İŞGÖREN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ÖLÇEĞİNİN TAKIM SPORCULARINA UYARLANMASI

Hanifi ÜZÜM*, Nevzat MİRZEOĞLU*, Ercan POLAT*, Ayşegül AYATA*

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Hoşgörür (1997) tarafından geliştirilen “İşgören Örgütsel Tutum” ölçeğini takım sporcularına uyarlayarak onların kulüplerine olan bağlılık düzeyini tespit etmede kullanılacak bir ölçüm aracı geliştirmektir. Çalışmanın örneklem grubu, 2008-2009 ve 2009-2010 sezonlarında Türkiye birinci, ikinci ve üçüncü futbol, basketbol, voleybol ve hentbol liglerinde mücadele eden ve halen aktif sporculuk hayatına devam eden 392 sporcudan (264 erkek, 128 kadın) oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak, Hoşgörür’ün (1997) “İşgörenlerin Örgütsel Tutumlarını” ölçmek amacıyla geliştirmiş olduğu 50 madde ve 5 alt boyuttan oluşan anket kullanılmıştır. Bu anket araştırmanın amacına göre, uzman görüşü alınarak ve ifadeleri düzenlenerek yeniden hazırlanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde, açıklayıcı faktör analizi kullanılarak ölçeğin alt boyutları ortaya konmuştur. Açıklayıcı faktör analizinde, varimax eksen döndürme testi ile birlikte temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını test etmek için keşfedici faktör analizi sonucunda belirlenmiş olan alt boyutlara ve toplam ölçeğe Cronbach Alpha iç tutarlılık testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi uygulanmıştır. Analize alınan maddelerden 35’i öz değeri 1’den büyük 3 faktör altında toplanmıştır. Birinci faktör 3., 12., 16., 17., 24., 29., 31., 37., 38., 40., 45., 48., ve 50., maddelerden, ikinci faktör, 6., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 18., 23., 28., ve 30., maddelerden, üçüncü faktör, 14., 19., 20., 27., 33., 34., 35., 41., 42., 43., ve 46., maddelerden oluşmuştur. Faktörlerin Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri birinci faktör için (Özdeşleşme alt boyutu 0.90), ikinci faktör için (Uyuşma alt boyutu 0.89) ve üçüncü faktör (Yabancılaşma alt boyutu 0.80) olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri ise 0.88 olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin takım sporcuları için örgütsel bağlılık düzeylerini ölçme ve değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Takım Sporcusu, Örgütsel Bağlılık.

---

* Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu / BOLU

THE ADAPTATION OF ORGANIZATIONAL COMMITMENT SCALE FOR THE EMPLOYEE TO TEAM ATHLETES

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a scale which identifies the commitment level of the team athletes to their teams, using of 'Organizational Commitment of Employee' developed by Hoşgörür (1997). The sample of the study was composed of total 392 (264 men, 128 women) elite athletes, who play at football, volleyball, handball and basketball I., II. and III. level Leagues in the season of 2008-2009 and 2009-2010 in Turkey. The data were collected by using scale of "Organizational Commitment of Employee" which was developed by Hoşgörür (1997). The scale was composed of such 5 sub-dimensions and 50 item. According to the aim of the items of the scale were reorganized by taking expert opinions. In the statistical analysis with the help of exploratory factor analysis the sub-factors of the scale identified. Principal component analysis with varimax rotation test was conducted in the exploratory factor analysis. To identify the internal consistency of the scale item Cronbach's Alpha and Pearson Correlational Analysis tests were conducted to the sub-factors and the questionnaire. As a result; 35 of 50 items were grouped under three factors whose eigenvalues were over one. The first subscale was composed of 3., 12., 16., 17., 24., 29., 31., 37., 38., 40., 45., 48. and 50. items, second subscale was composed of 6., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 18., 23., 28., and 30. items, and the last subscale was composed of 14., 19., 20., 27., 33., 34., 35., 41., 42., 43., and 46. items. Cronbach's Alpha internal consistency values of the subscales were .90 for the first subscale (identification), .89 for the second subscale (harmony), and .80 for the third subscale (alienation). The Cronbach's Alpha internal consistency value of the overall scale was .88. Finally, results revealed that "The Team Athlete Organizational Commitment Scale" was a reliable and valid scale in the estimation of the organizational commitment of the elite athletes to their team.

Key Words: Team Athletes, Organizational Commitment.

GİRİŞ

Yönetim bilimleri alanında son yıllarda yapılan çalışmalar incelendiğinde, örgüte bağlılık kavramının birçok araştırmaya konu olduğu görülmektedir. Bilim adamları yıllardır, iş görenlerin hareketlerini, tutum ve düşüncelerini inceleyerek örgüt yapısı ile birey arasında bir bağ kurmaya çalışmışlardır. Bu amaçla yapılan araştırmalarda, örgütün hedeflerine ulaşması ve başarılı olması için örgütsel bağlılığın da etkili olabileceği yönünde sonuçlar elde edilmiştir.

Örgütsel bağlılık; çalışanın, çalıştığı örgütün hedeflerini benimsemesi ve örgüt içindeki varlığını sürdürmeyi istemesidir. Örgüte bağlılık tutumu kişisel (yaş, örgüt

içi kıdem ve iç/dış kontrol odağı) ve örgütsel (iş dizaynı ve yöneticilerin liderlik vasıfları) değişkenler ile belirlenmektedir (Yıldız, 1993). Mowdey ve arkadaşları (1982) örgüte bağlılığı; bireyin, belirli bir örgüte ilgisi ve o örgütle özdeşleşme derecesi olarak tanımlamış ve kavramsal olarak bu tanımı; örgütün amaç ve değerlerini kabul etme ve inanma, örgüt yararına önemli miktarda gayret gösterme isteği ve örgüte olan üyeliği şiddetli bir şekilde devam ettirme arzusu olarak üç faktöre ayırmışlardır. Yine Mathieu ve Zajak, 1967 ile 1986 yılları arasında örgüte bağlılık ile ilgili yayınlanmış 174 araştırma üzerinde yapmış oldukları meta-analizde, örgüte bağlılığı etkileyen faktörleri; kişisel özellikler, iş ile ilgili özellikler, rol ile ilgili özellikler, örgütsel özellikler ve grup/lider özellikleri olmak üzere beş başlık altında toplamışlardır (Ergül, 2004).

Örgütsel bağlılık, sadece belli bir rolün etkin derecesini nitelik ve nicelik yönünden yükselterek, devamsızlığın ve iş gücü devrinin azalmasına katkıda bulunmakla kalmayıp; aynı zamanda bireyi, örgütsel yaşama ve en üst düzeyde sistem başarısı için gerekli birçok eyleme yöneltir (Türk, 2003).

Örgütsel bağlılık spor bilimi açısından ele alındığında, spor branşına olan bağlılık, takıma olan bağlılık, spor adamlarının meslekleriyle ilişkili örgütsel bağlılıkları ve spor kulübüne bağlılık gibi konular ön plana çıkmaktadır. Konuyla ilgili olarak Scalan ve arkadaşları (1993) sporcu bağlılığı üzerine bir model geliştirmişlerdir. Sporcuların sık sık kulüp değiştirmelerinin sebeplerini incelemek ve performanslarını daha üst düzeye çıkarabilmek amacıyla onların “arzu ve kararlılıkları”na odaklanan bu model; “spordan zevk alma, alternatifler, fırsatlar, kişisel girişim, sosyal sınırlar ve sosyal destek” olmak üzere 6 faktörün sporcunun bağlılığına etki ettiğini ortaya koymaktadır.

Literatürde örgütsel bağlılık üzerine pek çok çalışmayla karşılaşılırken, doğrudan örgütsel bağlılık ve sporla ilişkili olarak, Maureen ve arkadaşlarının (2001) ortaya koyduğu genç tenisçilerin motivasyonunu sağlayan sporcu bağlılığı modeli, Yalçın ve arkadaşlarının (2004) Bolu ve Düzce ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı kuruma yönelik bağlılık düzeyleri çalışması, Joanne ve Shannon’un (2007) Kanada bayanlar golf şampiyonasında görev alan gönüllülerin motivasyon ve bağlılıkları üzerine yaptıkları araştırmaları, yine Can ve Soyer’in (2008) çeşitli illerde spor yapan 1258 sporcunun iş tatmini ve örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkiye yönelik incelemeleri ve Üzüm ve arkadaşları’nın (2009) Türkiye profesyonel futbol liglerinde futbol oynayan sporcuların örgütsel bağlılık düzeylerine ilişkin yaptıkları çalışmalar bu konuya örnek gösterilebilecek sınırlı sayıdaki araştırmalardır.

Örgütsel bağlılık ile ilgili spor yönetim bilimleri alanında yapılan bu çalışmaların ortak yönü incelendiğinde, genellikle nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı, nicel olarak yapılan çalışmalarda kullanılan ölçme araçlarının ise farklı örgütlerdeki iş görenlerin bağlılıklarını ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir. Bu ölçme araçlarından Meyer ve Allen (1991) tarafından geliştirilen ve “duygusal bağlılık”, “devamlılık bağlılığı” ve “değer bağlılığı” olmak üzere üç alt boyuttan oluşan ölçek, örgütsel bağlılık çalışmalarında uluslararası alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Yine ülkemizde Hoşgörür (1997) tarafından geliştirilen, “özdeşleşme”, “yerimseme”, “uyuşum”, “umursamazlık” ve “yabancılaşma” gibi beş alt boyuttan oluşan örgütsel bağlılık ölçeği de birçok çalışmada kullanılmıştır.

Örgütsel bağlılık ile ilgili yapılan bu incelemeler bize, sporcuların örgütsel bağlılık düzeyini doğrudan ölçen bir ölçeğin olmadığını göstermektedir. Sporculara kulüpler çok büyük yatırımlar yapmakta ve bunun karşılığında, onlardan uzun yıllar hizmet ve üst düzeyde performans beklemektedirler. Buna karşın bu sporcuların transfer dönemlerinde, daha iyi alternatifleri göz önünde bulundurarak çok sık takım değiştirdikleri gözlenen bir gerçektir. Porter ve Steers (1991) örgüt dışı faktörlerin yani, kişinin bir işi elde ettikten sonra var olan diğer alternatif iş imkanlarının elde edilebilirliğinin bağlılık düzeyini etkilediğini vurgulamışlardır. Bu nedenle kulüp yöneticileri, zaman zaman sporcuların bağlılık düzeyini ölçerek gerekli önlemleri alabilirler.

Bu noktadan hareketle yapılan bu çalışmayla, Hoşgörür (1997) tarafından geliştirilen “İşgören Örgütsel Tutum” ölçeğini farklı branşlardaki (voleybol, hentbol, futbol, basketbol vb.) takım sporcularına uyarlayarak onların kulüplerine olan bağlılık düzeyini tespit etmede kullanılacak yeni bir ölçüm aracı geliştirmek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu:

Bağlılık ölçeğinin örneklem grubu 2008-2009 ve 2009-2010 Türkiye birinci, ikinci ve üçüncü futbol, basketbol, hentbol ve voleybol liglerinde mücadele eden ve halen aktif sporculuk hayatına devam eden 392 erkek ve kadın sporcudan oluşmuştur. Katılımcılara dağıtılan 550 anketten 415 tanesi geri dönmüş ve hatasız olarak kabul edilen 392 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		<i>f</i>	%	Toplam
Cinsiyet	Erkek	264	67.3	392
	Kadın	128	32.7	
Medeni Durum	Evli	82	20.9	392
	Bekar	309	78.8	
Lig	Süper Lig	47	12.0	392
	İkinci Lig	189	48.2	
	Üçüncü Lig	156	39.8	
Branş	Futbol	282	71.9	392
	Basketbol	52	13.3	
	Hentbol	27	6.9	
	Voleybol	31	7.9	

Veri Toplama Aracı:

Takım Sporcuları Örgütsel Bağlılık Ölçeği (TSBÖ) için, Hoşgörür'ün (1997) "İşgörenlerin Örgütsel Tutumlarını" ölçmeye yönelik olarak geliştirmiş olduğu 50 madde ve beş alt boyuttan oluşan ölçek maddelerindeki ifadeler örgüt yerine kulüp, işgören yerine sporcu olacak şekilde araştırmanın amacına göre yeniden düzenlenmiştir. Ölçek maddelerinin "Yapı" geçerliliği çalışması için beden eğitimi ve spor yönetimi alanlarında akademisyen olan ve aynı zaman da çeşitli branşlarda da spor yapmış veya halen yapmaktaki olan; 1 profesör, 1 doçent, 8 yardımcı doçent ve 6 araştırma görevlisi tarafından; ölçeklerin hangi derecede takım sporcularının örgütsel bağlılığını ölçtüğü, ölçeklerin hedeflenen kitleye uygun olup olmadığı, ölçekteki maddelerin yapısal doğruluğu, incelenerek görüşleri alınmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda bazı maddelerin ifade biçimi yeniden düzenlenmiştir. Bu aşamalardan sonra oluşan ölçek maddeleri, Türk dili açısından değerlendirilmek üzere, 2 Türk dili uzmanı tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılarak ölçekler faktör analizi için hazır hale getirilmiştir.

Özgül anketin alt boyutları içerisinde yer alan maddeler; özdeşleşme (1, 8, 16, 23, 29, 36, 37, 44, 47, 49), yerimseme, (2, 13, 17, 22, 24, 28, 31, 38, 45, 50), uyuşum (3, 6, 9, 10, 18, 21, 30, 40, 48), umursamazlık (4, 7, 11, 14, 19, 26, 32, 35, 39, 41, 46) ve yabancılaşma (5, 12, 15, 20, 25, 27, 33, 34, 42, 43) olarak belirlenmiştir.

Maddelerin değerlendirilmesinde kullanılan beşli Likert'in kategorik olarak sayısal karşılığı; Hiçbir zaman= 1, Nadiren= 2, Ara sıra= 3, Genellikle= 4, Her zaman= 5 olacak şekildedir. Anketteki 15 madde (14, 15, 19, 20, 25, 26, 27, 32, 33,

34, 35, 41, 42, 43, 46) olumsuz olarak belirlenmiş ve bu maddeler ters çevrilerek puanlanmıştır.

Hoşgörür (1997) veri toplama aracının güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına her alt boyut için ayrı bakmıştır. Bu analiz sonucunda; Özdeşleşme alt boyutu ($\alpha= 0.79$), Yerimseme alt boyutu ($\alpha= 0.78$), Uyuşum alt boyutu ($\alpha= 0.76$), Umursamazlık alt boyutu ($\alpha= 0.57$) ve Yabancılaşma alt boyutu için ($\alpha= 0.14$) olarak belirlemiştir. Anketin genel Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise ($\alpha = 0.82$) olarak tespit etmiştir (Hoşgörür, 1997).

Verilerin Analizi:

Bağlılık ölçeği faktör analizi için, açıklayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizinde varimax eksen döndürme testi ile birlikte temel bileşenler analizi yöntemi uygulanmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi'nin uygulanabilirliğinin ölçümü için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) yeterlik ölçümünden ve Bartlett Küresellik testinden yararlanılmıştır. Anlamli bileşim maddelerinin saptanması ve kaç sayıda faktör seçileceğine karar verilmesi için ise öz değer (Eigen Value) ve Scree Plot testleri yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığını test etmek için Cronbach Alpha iç tutarlılık testi uygulanmıştır. Son olarak ölçekten elde edilen alt boyutların birbiri ile olan ilişkisini belirleyebilmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Öncelikle ölçeğin geçerliği için faktör analizine ve faktör analizinin uygunluğu içinde ön testlere bakılmıştır.

KMO ve Bartlett küresellik testi sonuçlarının yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğin KMO örneklem yeterlik ölçümü değerinin 0,90; Bartlett Küresellik Testi sonucunda anlamlılık değerinin ise $p<0.01$ olduğu görülmektedir.

Tablo 2: KMO ve Bartlett Küresellik Testi Tablosu

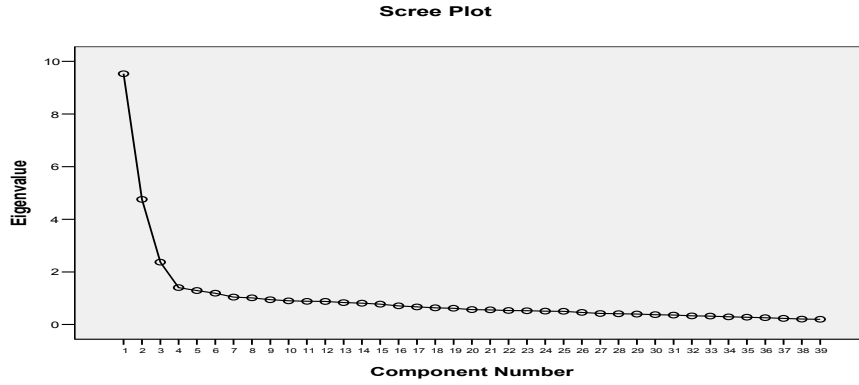
<i>Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlik Ölçümü</i>		0,90
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-kare	5927,964
	Serbestlik derecesi	595
	Anlamlılık	0,00

Tablo 3'te ölçeğe ait yapılan analiz sonuçlarına göre, öz değerler ve açıklanan toplam varyans sonuçları görülmektedir.

Tablo 3: Öz Değerler ve Açıklanan Toplam Varyans

<i>Açıklanan Toplam Varyans</i>			
Bileşen	Öz değerler	Varyans %	Birikimli Varyans %
1	9,36	26,74	26,74
2	4,19	11,96	38,70
3	2,22	6,33	45,04

Öz değerlere göre faktörlerin kaç boyutta olabileceği Grafik 1'de sunulmuştur.

Grafik 1: Bağlılık Ölçeği Scree Plot Grafiği.

Grafik 1'in incelediğinde, yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı dikey eksenindeki optimal faktör sayısının üç olduğu ve üçten sonraki faktörlerin getirdikleri ek varyansların katkılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Döndürülmüş Faktör Yükleri

	<i>Faktörler</i>		
	1	2	3
B3	,583		
B12	,560		
B16	,509		
B17	,489		
B24	,572		
B29	,483		
B31	,748		
B37	,649		
B38	,802		
B40	,609		
B45	,584		
B48	,801		
B50	,743		
B6		,727	
B7		,596	
B8		,518	
B9		,682	
B10		,622	
B11		,652	
B13		,683	
B18		,677	
B23		,648	
B28		,635	
B30		,608	
B14			,437
B19			,458
B20			,615
B27			,647
B33			,571
B34			,598
B35			,607
B41			,574
B42			,493
B43			,755
B46			,587

Metod: Temel yapı analizi. Döndürme metodu: Varimax normalleştirilmesi

Tablo 4'te faktör yük değerleri verilmiştir. Tablo incelendiğinde, 35 maddenin üç faktör altında toplandığı görülmektedir. Birinci faktör 3., 12., 16., 17., 24., 29., 31., 37., 38., 40., 45., 48. ve 50. maddelerden, ikinci faktör 6., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 18., 23., 28., ve 30. maddelerden, üçüncü faktör 14., 19., 20., 27., 33., 34., 35., 41., 42., 43 ve 46. maddelerden meydana gelmiştir.

Son olarak, toplam ölçeğin ve alt boyutların Alfa iç tutarlık değerlerine bakılarak faktörler tanımlanmıştır. Ayrıca faktör analizi yapılan ölçekteki 1'den 50'ye kadar olan madde numaraları, küçükten büyüğe doğru 1'den 35'e kadar yeniden numaralanarak, hangi numaralı maddelerin hangi alt boyutta yer alacağı yeniden düzenlenmiştir (Tablo 5). Bu düzenleme sonucunda birinci alt boyutta yer alan maddeler; (1., 8., 11., 12., 17., 20., 22., 26., 27., 28., 32., 34 ve 35), ikinci alt boyutta yer alan maddeler; (2., 3., 4., 5., 6., 7., 9., 13., 16., 19. ve 21), üçüncü alt boyutta yer alan maddeler; (10., 14., 15., 18., 23., 24., 25., 29., 30., 31. ve 33) olacak şekilde yeniden numaralandırılmıştır. Üçüncü alt boyutta yer alan (10., 14., 15., 18., 23., 24., 25., 29., 30., 31. ve 33) maddeler olumsuz anlamda olduğu için ters çevrilerek puanlanacaktır.

Tablo 5: Ölçeğin Alt Boyutlarının Tanımlanması, Alt Boyutların Ve Toplam Ölçeğin Alfa Değerleri

		Madde sayısı	Alt boyutların alfa değeri	Toplam ölçeğin alfa değeri
Özdeşleşme	Madde 1. Kulüp yönetimi benim iyiliğimi düşünür. Madde 8. Kulübüm de sporculara önem verildiğine inanıyorum. Madde 11. Kulübümün geleceği ile ilgilenirim. Madde 12. Kulübümde yapılan toplantılara gönüllü katılırım. Madde 17. Kulüp dışında bile kulübümü düşünürüm. Madde 20. Kulübümün çevresine yapacağı etkinliklere katılırım. Madde 22. Kulübümde kendimi güven içerisinde hissediyorum. Madde 26. Çevremde kulübümle övünüyorum. Madde 27. Kulübümde mutluyum. Madde 28. Kulüp yönetimi ile iyi geçinirim. Madde 32. Bu kulüpten başka bir kulüpte rahat edemem. Madde 34. Kulübümde huzur içindeyim. Madde 35. Kulübümde hoşnutum.	13	$\alpha = 0.90$	$\alpha = 0.88$
Uyuşma	Madde 2. Kulüp yönetiminin koyduğu kurallara uyarım. Madde 3. İşimden başka işlere karışmam. Madde 4. Kulübümün çevre tarafından yeterince tanınmasını önemserim. Madde 5. Kulüp yönetimi ile uyumum içindeyim. Madde 6. Kulübüm benim için bir geçim kaynağıdır. Madde 7. Takım arkadaşlarımla sorunları beni ilgilendirir. Madde 9. Takım arkadaşlarımla uyum sağlıyorum. Madde 13. Takım arkadaşlarımdan hoşnutum. Madde 16. Kulübümde üstün başarı sağlamak benim amacımdır. Madde 19. İşimi kendime uygun bulurum. Madde 21. İşimden hoşnutum.	11	$\alpha = 0.89$	
Yabancılaşma	Madde10. Çalışmalarım bitmez bitmez kulüpten ayrılırım. Madde14. Kulüp yönetimine öneri götürmem. Madde15. Başka bir takım bulamadığım için bu takımda oynuyorum. Madde18. Takım ile ilgili görevlerimi umursamadığım olur. Madde23. Kulübümde çok kulüp dışı beni ilgilendirir. Madde24. Kulübüme gidip gelmede zorlanıyorum. Madde25. Kulübümdeki toplantılara ilgi duymuyorum. Madde29. Kulüp yönetiminin başarısı beni ilgilendirmiyor. Madde30. Arkadaşlarım tarafından kullanıldığımı düşünüyorum. Madde31. Kulübüme gitmeyi canımın istemediği zamanlar olur. Madde33. Kulüp yönetiminin sorunları ile ilgilenmem.	11	$\alpha = 0.80$	
Ölçeğin toplam madde sayısı		35		

Toplam madde sayısı 35 olarak tespit edilen ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri incelendiğinde, birinci faktör için (özdeşleşme alt boyutu) $\alpha=0.90$, ikinci faktör için (uyuşma alt boyutu) $\alpha=0.89$ ve üçüncü faktör için (yabancılaşma alt boyutu) $\alpha=0.80$ olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri ise $\alpha=0.88$ olarak bulunmuştur.

Örgütsel bağlılık ölçeğinin üç alt boyutu arasındaki ilişkiyi ölçmek için korelasyon (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı) hesaplanmış ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Örgütsel Bağlılık Anketinin Alt Boyutları Arasındaki İlişki

	<i>Özdeşleşme</i>	<i>Uyuşum</i>	Yabancılaşma
Özdeşleşme	-	0,60**	0,05
Uyuşum		0,00	0,87
Yabancılaşma			0,19**
			0,00
			-

**p< 0.01   *p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde; özdeşleşme ve uyuşum alt boyutları arasında ($r=0.60$) pozitif yönde orta düzeyde, uyuşum ile yabancılaşma alt boyutu arasında ($r=0.19$) yine pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Hoşgörür tarafından geliştirilen örgütsel bağlılık ölçeğinin takım sporcularına yönelik yeniden yapılandırılmasıyla; sporcuların kulüplerine bağlılık düzeylerini tespit ederek daha iyi performans göstermelerini sağlayacak alt yapıyı oluşturmak ve bu konuda alınacak önlemlerle kulüplere farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

Yeniden yapılandırma süreciyle oluşan Takım Sporcuları Bağlılık Ölçeği (TSBÖ), Hoşgörür tarafından geliştirilen anket alt boyutlarıyla bazı yönleriyle farklılaşmıştır. Hoşgörür'ün (1997) "İşgörenlerin Örgütsel Tutumlarını" ölçmeye yönelik olarak geliştirmiş olduğu 50 madde ve beş alt boyuttan oluşan anket

incelendiğinde, özdeşleşme ve yerimseme alt boyutu ile umursamazlık ve yabancılaşma alt boyutlarını içeren ifadelerin birbirine anlamca çok yakın ifadelerden oluştuğu, faktör yükü (0,30)'un altında olan ifadelerin değerlendirilmeye alındığı ve bunların yanında umursamazlık ($\alpha= 0.57$) ve yabancılaşma ($\alpha= 0.14$) alt boyutlarındaki Cronbach Alpha iç tutarlılık değerlerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu nedenlerle, anket yeniden değerlendirilerek üç alt boyutta (özdeşleşme, uyuşma ve yabancılaşma) oluşabileceği tasarlanmış ve uygulaması yapılmıştır.

Faktör analizinin uygulanacağı örneklemin yeterliliğinin ölçülmesi Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçümü ile yapılmıştır. Konu ile ilgili yazın incelendiğinde, KMO 0.50'den küçük ise ilgili veri grubuna faktör analizi yapılamayacağı, .50-.60 arası değerlerin kötü, .60-.70 arası değerlerin zayıf, .70-.80 arası değerlerin orta, .80-.90 arası değerlerin iyi ve .90 ve üzeri değerlerin mükemmel olduğu ifade edilmektedir. Kısaca değer 1'e ne kadar yakın ise eldeki veri grubuna faktör analizinin yapılması o kadar uygundur. (Bayram, 2004; Şencan 2005; Akgül ve Çevik, 2005; Tavşancıl, 2006). Eldeki veriler incelendiğinde KMO örneklem yeterlilik değerinin .90 olduğu görülmektedir.

Oluşturulan bağıllık ölçeğinden elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu saptadıktan sonra, anlamlı bileşim maddelerinin saptanması ve kaç sayıda faktör seçileceğine karar vermek için özdeğer (Eigen Value) ve Scree Plot Testlerine bakılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde, analize alınan maddelerin öz değeri 1'den büyük üç faktör altında toplandığı görülmektedir. Elde edilen bu üç faktör, toplam varyansın yaklaşık %45,04'ünü açıklamaktadır. Elde edilen varyans oranları ne kadar yüksekse, ölçeğin faktör yapısı da o kadar güçlü olacağı kanısına karşın, sosyal bilimlerde yapılan analizlerde %40 ile %60 arasında değişen varyans oranları yeterli kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2006).

Grafik 1'i incelediğimizde ise, dikey ekseninde özdeğerlerin, yatay ekseninde ise faktörlerin yer aldığını görmekteyiz. Yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı dikey eksenindeki optimal faktör sayısının üç olduğu ve üçten sonraki faktörlerin getirdikleri ek varyansların katkılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuca dayanarak bağıllık ölçme aracının üç faktörden oluşabileceği ve faktör yükleri alt kesme noktasının (.40) olarak alınabileceği söylenebilir (Tavşancıl, 2006).

Varimax döndürme testi ile yapılan faktör analizi birkaç aşamada yapılmıştır. Bu analizin birinci aşamasında; faktör yükü (.40)'ın altında kalan ve bir madde de toplanan iki faktör yükü arasındaki değerlerin .1'in altında olduğu maddeler (1, 2, 5,

15, 21, 22, 25, 36, 44, 49) çıkartılmıştır. İkinci aşamada kalan maddelere yeniden analiz yapılmış ve 4'üncü madde, faktör yük değeri (.40)'ın altında kaldığı için analizden çıkartılarak üçüncü aşamaya geçilmiştir. Bu aşamada yapılan faktör analizi sonucunda, maddelerin üç alt boyutta toplandığı saptanmış ve bu alt boyutlara ayrı ayrı Cronbach Alpha iç tutarlılık testi uygulanmıştır.

Bu test sonucunda, birinci alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri $\alpha=0.89$ olarak bulunmuştur. Birinci alt boyutta bulunan maddelerin madde toplam istatistikleri incelendiğinde, 47'inci maddenin analizden çıkartıldığında birinci alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değerinin $\alpha=0.90$ 'a yükseldiği görülerek bu madde analizden çıkarılmıştır.

İkinci alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri $\alpha=0.83$ olarak bulunmuştur. Bu alt boyutta bulunan maddelerin madde toplam istatistikleri incelendiğinde, 26'ıncı maddenin analizden çıkartıldığında ikinci alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değerinin $\alpha=0.89$ 'a yükseldiği görülerek bu madde de analizden çıkarılmıştır.

Üçüncü alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değeri $\alpha=0.73$ olarak bulunmuştur. Bu alt boyutta bulunan maddelerin madde toplam istatistikleri incelendiğinde, 39'uncu maddenin analizden çıkartıldığında ise bu alt boyutun Cronbach Alpha iç tutarlılık değerinin $\alpha=0.80$ 'e yükseldiği görülerek yine bu madde de analizden çıkarılmıştır.

Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları incelemesiyle çıkarılan ölçek maddelerinden dolayı faktör analizinin dördüncü aşamasına geçilerek kalan maddeler yeniden analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 32'inci maddenin faktör yükünün .40'ın altında kaldığı görülmüş ve bu madde de çıkarılmıştır. Beşinci ve son aşamada yapılan faktör analizi sonucunda 35 maddenin üç alt boyutta toplandığı ve faktör yüklerinin .40'ın üzerinde olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Toplam ölçeğin ve alt boyutların Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri incelendiğinde (Tablo 5) birinci faktör için (özdeşleşme alt boyutu) $\alpha=0.90$, ikinci faktör için (uyuşma alt boyutu) $\alpha=0.89$ ve üçüncü faktör için (yabancılaşma alt boyutu) $\alpha=0.80$ olarak tespit edilmiştir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık değerleri ise $\alpha=0.88$ olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre geliştirilen ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir (Akgül ve Çevik, 2005).

Faktör analizi sonucunda ortaya çıkan alt boyutların yapı geçerliliklerini değerlendirmek için korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Yapılan test sonucunda özdeşleşme ve uyuşum alt boyutları arasında ($r=0.60$) pozitif yönde ve orta

düzeyde, uyuşum ile yabancılaşma alt boyutları arasında ($r= 0.19$) pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir(Akgül ve Çevik, 2005). Bu sonuca göre örgütsel bağlılık ölçeğinin alt boyutlarının birbiri ile ilişkili olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, Hoşgörür tarafından geliştirilmiş olan “İşgörenlerin Örgütsel Tutumları” anketi, uzman görüşü alınarak ve tekrar düzenlenerek sporcularının örgütsel bağlılıklarını ölçmek amacıyla kullanılır hale getirilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre bu ölçek, takım sporcularının örgütsel bağlılık düzeylerini ölçmeye yönelik olarak yapılacak nicel araştırmalarda, geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabilir.

KAYNAKLAR

1. Akgül, A. ve Çevik, O., İstatiksel Analiz Teknikleri, SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları. Ankara: Emek Ofset, 2005.
2. Bayram, N. Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi, Bursa: Ezgi Kitapevi, 2004
3. Can, Y. ve Soyer, F., “The Relationship Between Job Satisfaction and Organizational Commitment in Sport”, 10th International Sport Science Congress. Poster Presentation, 139. Bolu, Turkey. October, 2008.
4. Ergül, B. “Örgütsel Bağlılık,” Seminer çalışması, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
5. Hoşgörür, V. “Eğitim İşgörenlerinin Örgütsel Tutumları”, Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
6. Joanne, M. ve Shannon, H., “Motivation, Commitment, and Intentions of Volunteers at a Large Canadian Sporting Event”, Ontario Research Council on Leisure /Loisir, 5(2): 2007, 523-556.
7. Maruen, R. M. ve Kimmel, A. L. ve Smith L. A., “Determinants of Sport Commitment Among Junior Tennis Players: Enjoyment as A Mediating Variable”, Pediatric Exercise Science, 2001, 131-144.
8. Meyer, J. P. and Allen, N. J., “A Three-Component Conceptualization of Organizational Commitment”, Human Resource Management Review, 1(6): 1991, 1-89.
9. Mowdey, T. Richard ve Lyman, W. Porter ve Steers, M. Richard. Employee-Organization Linkages: The Psychology of Commitment, Absenteeism and Turnover, London: Academic Press, 1982.

10. Scanlanı, T. K., Rusell, D. G., Bealsı, P. K., Scanlanı, L. A., “Project on Elite Athlete Commitment (PEAK) I. Introduction and Methodology,” Journal of Sport and Exercise Psychology, Human Kinetics Publishers, Inc, 2003, (25): 360-376.
11. Şencan, H., Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik, Ankara Seçkin Yayıncılık: 2005, 384.
12. Porter, W. L. ve Steers, M. R., “Motivation And Work Behavior” New York: Mcgraw-HILL. INC.1991.
13. Tavşancıl, E., Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 3. Baskı, Ankara Nobel Yayınları, 2006.
14. Türk, A., “Eğitimde Örgütsel Bağlılık” Eğitimcilerin Dünyası <http://eğitim1.sitemmynet.com>, 2003.
15. Üzüm, H. ve Polat, E. ve Mirzeoğlu, N., “Organizational Commitment of Professional Football Players”, The 11th ICHBER. SD Europe Regional Congress&Exposition. April 22-24, Antalya Turkey, 2009.
16. Yalçın, H. Birol ve Üzüm, H. ve Yüктаşır, B. “Organizational Commitment of Physical Education Teachers. The 10th ICHPER. Sd Europe Congress & The TSSA 8. International Sports Science Congress. November, Antalya: 2004.
17. Yıldız, Y. “A Study on The Relationship Between Organizational Climste and Organizational Commitment” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.